

**Meester
mag ik een nummer?**

**Meester
mag ik een nummer?**

Jan Geerts

Voor Mieke, Marije en Jorisse

-Je moet niet alles geloven wat je je herinnert-

Schrijver: Jan Geerts
Coverontwerp: Jan Geerts
ISBN: 9789465013695
© Jan Geerts

Inleiding

Na het eindexamen van de middelbare school wist ik het niet. Geen idee wat ik moest worden, later als ik groot zou zijn. Ben niet handig, heb matig technisch inzicht. Volgens M. Werken op een kantoor leek me verschrikkelijk. Winkels, bedrijven, banken, het leek me allemaal erg. Veel verschillende vakantiebaantjes gaven me vooral inzicht in wat ik niet wilde. Dan blijft er eigenlijk maar een beroep over. Anderen vertellen wat ze moeten doen. Het onderwijs dus. Ik wil graag schrijven over mijn tijd op de verschillende scholen waar ik gewerkt heb, met de kinderen, de ouders en de leerkrachten. En met bestuurders. Maar laat ik me eerst voorstellen voor wie mij niet kent. Ik ben geboren in 1948 in Schoonebeek. Getrouwd met Mieke, we hebben twee kinderen, Marije en Jorisse, schoonzoon Jorrit en twee kleinkinderen, Gijs en Pip. We wonen in Dalen in een mooi klein boerderijtje net buiten de plaats samen met Andersson onze hond, Ko onze kat en veel kippen.

Sinds 1973 werkte ik in het onderwijs:

- 1973-1976 Den Haag (leerkracht en adjunct-directeur)
- 1976-1983 Genemuiden (directeur)
- 1983-1992 Diepenheim (directeur)
- 1992-2010 Dalen tot mijn pensionering (directeur)
- 2002-2013 interim-directeur en schoolbegeleider in deeltijd

Ik schrijf sinds 2009 korte blogs.

Ik heb die blogs eerder gepubliceerd op mijn website en in boekvorm uitgegeven.

Ik heb veel verhaaltjes geschreven over het onderwijs. Die zijn niet eerder verschenen, noch in boek noch op mijn site.

Deze onderwijsverhalen staan -met enkele andere verhalen- in dit boek.

De volgorde van deze verhalen is discutabel.

Vaak is het chronologisch, soms speelt een onderwerp in meerdere jaren of scholen.

Dan staat het ergens tussen. Willekeurig.

Een aantal mensen heb ik gevraagd om hun kijk op mij en mijn werk in het onderwijs te geven.

Zij moesten soms diep graven in hun herinneringen, zoals twee oud-leerlingen die bijna vijftig jaar geleden bij mij in de klas zaten, of oud-collega's met wie ik meer dan dertig jaar geleden samenwerkte.

Ook M. en Jorisse hebben hun herinneringen opgehaald over mijn onderwijstijd, beiden vanuit hun eigen perspectief.

Ik heb deze bijdragen, waarvoor ik dankbaar ben, genoemd *De herinneringen van ...*

Ik hoop dat mijn kinderen, kleinkinderen, oud-leerlingen, oud-collega's, oud-ouders, oud-ondersteuners, oud-bestuurders en alle belangstellenden het met plezier zullen lezen.

Behalve van mijn gezin heb ik geen namen vermeld van bestaande personen, ik verzon voor allen aliassen.

Mocht de lezer zichzelf herkennen in een verhaal, dan is dat toeval.

Of niet.

Het geheugen doet wat het wil en daar werk ik graag aan mee.

Ik sluit niet uit dat mijn fantasie hier of daar de ruimte heeft genomen om sommige gebeurtenissen leuker, aardiger of dramatischer weer te geven.

Veel leesplezier!

Dalen, 2024,

Jan Geerts

Kleuterschool

In oktober 1952 werd ik vier jaar en ging ik naar de kleuterschool. Mijn herinneringen zijn fragmentarisch.

Grote klas.

Er zaten enkele drukke kinderen in die veel aan het woord waren.

Kleuren, moeilijk binnen de lijntjes.

Met prikpen een afbeelding netjes uitprikken. Lastig.

Zingen. Buiten spelen. Zandbak.

Grote trekkerband met daarin zand.

Pas in september 1955 mocht ik naar de eerste klas van de lagere school.

Kinderen die na 1 oktober geboren waren, mochten pas toegelaten worden in het volgende schooljaar.

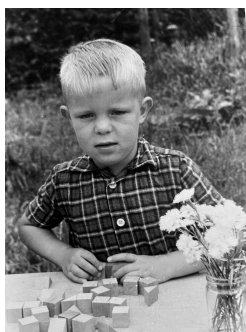
Heb dus bijna drie jaar op de kleuterschool gezeten.

En er nauwelijks iets van onthouden.

Geen zin en geen tegenzin dus.

Zal er vast wel wat geleerd hebben.

Maar kan het me niet herinneren.

Lagere school

Lagere school, zo heette de huidige basisschool vroeger. Ik begon in de eerste klas van de christelijke lagere school in Schoonebeek bij juffrouw Vink en in de tweede heette mijn leerkracht juffrouw Dieren. Ik weet er niet veel meer van, alleen dat ik mij er wel druk om maakte dat ik in de eerste klas het alfabet niet uit mijn hoofd kende. In de derde klas had ik een meester. In december van dat jaar, 1957, verhuisden wij naar Rijswijk en vertrok ik dus uit Schoonebeek. In Rijswijk startte ik in de derde klas van de Rehoboth-school, die gehuisvest was in noodlokalen. Het nieuwe gebouw stond nog in de steigers. Ik had voldoende vriendjes, handhaafde mij goed op school al was mijn dialect in het begin wel even een drempeltje voor mij, maar ik paste mij snel aan. Ik doorliep de klassen zonder problemen. In de zesde klas hadden wij meester Stegenstra. Hij had voor de Tweede Wereldoorlog in Indonesië gewerkt en tijdens deze oorlog was hij door de Japanners die Indonesië bezet hadden, gevangengenomen en tewerkgesteld aan de Birma-spoorlijn. Hij kon goed en beeldend vertellen over het mooie Indonesië en over de verschrikkingen die hij had gezien en ondergaan. Hij had een hartgrondige hekel aan de Jappen, zoals hij ze noemde. Ik had veel respect voor hem. Aan het einde van de lagere school kwam meester Stegenstra bij mijn ouders thuis en hij adviseerde mijn ouders mij naar het Christelijk Lyceum in Delft te sturen. Deze middelbare school had net een dependance in Rijswijk opgericht waar de eerste drie leerjaren gevolgd konden worden, dus ik fietste er gemakkelijk naar toe. Mijn ouders vonden dat prima en ik werd op deze middelbare school in Rijswijk aangemeld.

Nadat ik geslaagd was voor het toelatingsexamen, dat alle leerlingen toen moesten afleggen, startte ik op deze school.

Lyceum

Het Christelijk Lyceum in Rijswijk stond naast het spoor. Ik kende op enig moment de dienstregeling van de spoorwegen veel beter dan het huiswerk dat ik moest leren en ik bleef dus zitten. Die zomer werd de school verplaatst en stond niet meer naast het spoor. Mijn kennis van de dienstregeling van de NS was nu waardeloos geworden en na enige aandrang van docenten leerde en maakte ik mijn huiswerk een heel stuk beter. Na de derde klas moest gekozen worden welke afdeling je verder ging volgen. Voor mij werd dat de hbs en tevens moest je kiezen of je de A- of de B-afdeling zou volgen. Het was voor mij duidelijk dat het de A-afdeling zou worden, ik was veel beter in de talen dan in de wiskunde. In de vierde klas moest ik naar Delft, want er waren helaas maar drie leerjaren op de dependance in Rijswijk. Ik had inmiddels een brommer en een vriendin en meestal reden we samen via de Hoornbrug en langs de Vliet naar de school in Delft. Leuke tijd, hard gewerkt, veel gelachen, tussenuren brachten we vaak door in een café in Delft en in het weekend ging ik geregeld met vriendin naar feestjes en activiteiten. Na het eindexamen in 1967 was de middelbare school klaar, de vriendin geen vriendin meer en ik ging op weg naar de ALO, de Academie voor Lichamelijke Opvoeding. Dat was geen goede keuze en dat bleek al snel.

Alo

De hele dag een trainingspak aan. Lekker buiten sporten of gymmen in de zaal.

Dat leek vriend Cor wel wat en mij ook.

Heb nooit een studieadvies gehad aan het eind van de hbs, dus opgegeven voor de Academie voor Lichamelijke Opvoeding in Den Haag.

Ben lid geworden van de studentenvereniging en ontgroend. Kale kop. Onzinnige opdrachten. Voelde me ellendig. Had ik nooit moeten doen. Ben nauwelijks op de sociëteit geweest.

Colleges volgen op de ALO. Ook op twee avonden moest ik lessen volgen.

Op zaterdag naar de oude hbs om bij daar aanwezig skelet de osteologie onder de knie te krijgen.

Veel sporten.

De spellessen gingen mij goed af. Minder waren turnen en schoonspringen.

Extra turnlessen genomen om toch voldoende te halen. Heel veel geoefend. Niet gelukt.

Ik was niet geschikt voor deze onderdelen.

Heb het dus niet gehaald.

Was erg moe, besepte dat de ALO geen goede keuze was voor mij en ik ben gestopt met deze opleiding.

Nu moest ik wat anders verzinnen.

Ik wilde wel graag in het onderwijs werken.

De kweekschool dan maar, kwam in mij op. Dan kon ik later ook wel hoofd worden.

Leek mij een strak plan.

Maar helaas moest ik waarschijnlijk eerst in militaire dienst, omdat ik van studie veranderde.

Geprobeerd bij ministerie om uitstel te krijgen. Dat was lastig. Heel lastig.

Maar probeerde er toch uit te blijven.

Dienst

Volgens de regelgeving moest ik eerst mijn militaire dienstplicht vervullen omdat ik van studie was veranderd. Het leek mij dat ik voldoende argumenten had om mijn opkomst in het leger te mogen uitstellen en ik schreef vol goede moed verzoekschrift na verzoekschrift.

De keuze voor de onderwijzersopleiding van de Kweekschool van het Haagsch Genootschap was van praktische aard. Ik wilde niet naar de christelijke kweekschool, ik had te veel afstand genomen van het geloof om in het christelijk onderwijs te willen functioneren. De openbare kweekschool stond in Mariahoeve en dat was een eind weg. De Kweekschool van het Haagsch Genootschap stond in het Statenkwartier en dat was dichterbij voor mij, maar ook praktisch omdat mijn toenmalige vriendin daar in de buurt woonde.

Bij de aanmelding bij de directeur vertelde ik dat ik hoofd van een school wilde worden. Het zelf kunnen vormgeven van het onderwijs leek mij het mooiste, mooier nog dan alleen verantwoordelijkheid dragen voor een klas. De directeur keek mij geamuseerd aan, waarschuwde mij ervoor dat dit een neutraal-bijzondere opleiding was en dat ik dus niet op een christelijke school kon werken met het diploma van deze opleiding. Ik zei dat ik dat begreep en werd aangenomen op deze opleiding, met de restrictie dat ik misschien toch in militaire dienst moest. Maar dan kon ik direct stoppen, vooreerst kon ik op de kweekschool starten.

Vol goede moed begon ik de opleiding. Ik kwam in een groep met aardige klasgenoten waar ik goed mee kon opschieten, maar het

was wel wennen aan het onderwijssysteem. Ik was op de ALO gewend aan hoor- en werkcolleges, was zelf verantwoordelijk voor de planning van mijn leren en deed op de afgesproken tijden tentamens. Dat was nu dus heel anders. Ik kreeg huiswerk op. Dat waren mijn klasgenoten allemaal gewend. Ik niet meer dus. Maar deze periode duurde niet lang.

Mijn verzoekschriften, drie stuks, werden allemaal afgewezen. Dat betekende dat ik na enkele weken op deze opleiding alweer moest stoppen om mijn militaire dienstplicht te vervullen.

Hospik

In militaire dienst kwam ik bij de geneeskundige dienst. Ik kreeg een opleiding tot hospitaalsoldaat ofwel gewondenverzorger ofwel in het militaire jargon hospik. De opleiding was op de Juliana van Stolbergkazerne in Amersfoort. Mijn peloton bestond uit dertig personen. Van de dertig waren twee verpleegkundigen, twee met alleen het diploma van de middelbare school, ik was daar een van, en de anderen waren allemaal onderwijzer. Dat was leuk omdat het de groep was waar ik later ook bij wilde horen. Voor het kader dat de opleiding aan ons peloton gaf, was het nogal eens lastig. Als aan het eind van een theorieles werd gevraagd of er nog vragen waren, dan hadden toch zeker twintig soldaten nog wel een vraag en deze soldaat-onderwijzers wisten geregeld het bloed onder de nagels van de instructeurs te halen. Meerdere keren in de week kregen wij les in het leggen van verbanden. De meesten van ons, waaronder ik, hadden al een EHBO-diploma gehaald, dus verbanden leggen konden wij wel. Wij werden er zo bedreven in dat wij aan het eind van de vier maanden durende opleiding in een minuut iemand volledig konden mummificeren met verbanden. Werd niet op prijs gesteld.

Na de opleiding werd ik geplaatst op kazerne De Wittenberg, midden op de Veluwe. Na een half jaar overlegde ik met de directeur van de kweekschool van het Haagsch Genootschap of ik in januari zou mogen instromen in de opleiding, en als ik dan in plaats van in mei al in januari mocht afzwaaien uit militaire dienst, zou mij dat een heel studiejaar schelen. Hij vond dat goed, mits ik wel stage had gelopen. Dat regelde ik. Ik werd iedere

maandagmorgen door een collega-soldaat uit Scheveningen, met wie ik meereed in zijn auto, afgezet in Barneveld, liep daar stage op de ochtend en lifte tussen de middag terug naar de kazerne. Ik mocht daar mijn vakantiedagen voor inzetten. De stage in Barneveld verliep goed, mijn mentor was zeer tevreden over mijn kunnen, het enige dat wel beter kon was zingen.

Ik schreef weer driftig verzoekschriften om eerder uit militaire dienst te mogen, maar ik bleek onmisbaar. Ik moest in dienst blijven tot mei. Ik kon in mei niet meer beginnen aan de opleiding, ben gaan werken bij de PTT als postbesteller (postbode) en begon na de zomervakantie met heel veel zin opnieuw aan de onderwijzersopleiding, die nu Pedagogische Academie heette. Deze opleiding van het Haagsch Genootschap was intussen verhuisd naar een nieuw pand op Kijkduin, tegen de duinen aan. Dat kwam heel goed uit, want inmiddels had ik verkering met M. en zij woonde daar vlakbij.

Pa

Mijn klas op de opleiding bestond uit vier jongens en twintig meisjes. Ik had, mede door de vele gesprekken met onderwijzers in militaire dienst, al heel wat ideeën ontwikkeld hoe het onderwijs er op een school moest uitzien. Ik vond o.a. de inbreng en participatie van ouders belangrijk, ik wilde veel differentiatie voor de kinderen (niet alle kinderen doen hetzelfde), ik vond het belangrijk dat kinderen met plezier werken, wilde met projecten werken en de kinderen veel verantwoordelijkheid geven, o.a. door het werken met weektaken. De manier van lesgeven op de Pedagogische Academie viel mij zwaar tegen. Klassikale lessen, voor een groot deel gericht op eigen vaardigheden en kennis (“Vul de volgende plaatsnamen in op dit blinde kaartje”). De meesten van mijn klasgenoten kwamen net van de middelbare school en volgden braaf de lessen en slikten alles voor zoete koek. Dat had ik niet en gelukkig had ik in Adrie een medestander. Ook in parallelklassen zaten medestanders en aan het eind van het eerste schooljaar organiseerden wij samen met gelijkgestemden protestbijeenkomsten om het onderwijs op de opleiding te verbeteren. Veel medestudenten deden daar in eerste instantie aan mee, maar na enige dagen plenair vergaderen met alle leraren ging een groot deel van de studenten liever naar het strand dan naar de vergaderingen. Ik was diep teleurgesteld. We bereikten wel wat, maar de desinteresse van mijn medestudenten zorgde ervoor dat ik met Adrie vooral zaken voor onszelf regelde en me steeds minder ging bemoeien met onze klasgenoten.

Bijzonder was het project in de Schilderswijk. Adrie en ik hadden opvang geregeld voor kinderen in deze wijk die na schooltijd niet thuis terecht konden. We kregen subsidie van de gemeente Den Haag en we zetten onze medestudenten aan het werk. We maakten roosters wie wanneer dienst had op de beide scholen, de Terwestenschool en de De Vliegerschool, we overlegden met de schoolleiders van deze scholen over de activiteiten, vooral spel en handvaardigheid, en we betaalden de studenten uit als ze gewerkt hadden. Het was een groot succes en er waren veel kinderen die meededen. We gaven dit project een juridische status door er een stichting van te maken en in het oprichtingsbestuur zaten de directeurs van beide scholen, de directeur van de PA (Pedagogische Academie) en ik. Er waren genoeg studenten te vinden die wilden meedoen en Adrie en ik hebben het met veel plezier geleid.

Aan het eind van het eerste jaar op de PA mocht ik stoppen met mijn stages voor de klas. Nadat ik een week alleen voor een klas had gestaan, mocht ik dit onderdeel afsluiten en kon ik in het tweede leerjaar van de onderwijzersopleiding alvast mijn hospiteeropdrachten (op scholen) gaan doen die eigenlijk in het derde leerjaar moesten worden gedaan. Aan het eind van het tweede leerjaar was ik ook daar klaar mee. M. en ik trouwden die zomer en in het laatste jaar van de opleiding hoefde ik nog maar drie dagen lessen te volgen op de opleiding, want al mijn hospiteeropdrachten had ik dus klaar. Mijn specialisaties waren geschiedenis en gym en beide verliepen prima. Aan het eind van het derde jaar deed ik examen, slaagde en was klaar om in het onderwijs te gaan werken.

Ik was gevraagd om in Voorschoten op een school te gaan werken en dat had ik aangenomen. Ik had daarvoor al, net als iedereen, een sollicitatiebrief geschreven aan de gemeente Den Haag en werd uitgenodigd voor een gesprek. De gemeentelijk inspecteur was na

dit gesprek zo enthousiast, dat hij regelde met de directeur van de school in Voorschoten dat ik in Den Haag kon gaan werken aan de Helen Parkhurstschool, een grote daltonschool. Ik zou daar een zesde klas krijgen en ik werd ook adjunct-directeur op deze school.

Steenwijklaan

Nadat ik mijn diploma had behaald in mei 1973 begon ik direct als invaller op een school aan de Steenwijklaan in Den Haag, dat zou tot de zomervakantie duren want daarna begon ik op de Helen Parkhurst. Ik nam de klas, de zesde klas, over van een leerkracht die hoofd was geworden. Mooi om te doen en ik kreeg ineens geld voor iets wat ik erg leuk vond om te doen. Tot dan toe verdiende ik alleen geld met vakantiewerk, voornamelijk bij de PTT als postbesteller en postsorteerder, en ik had een baantje als leider van een fitheidsclubje van de Shell. Dat deed ik een avond per week in het gymlokaal van het 1e VCL. Dat waren klussen om geld te verdienen, maar voor de klas staan was hartstikke leuk en daar kreeg ik nu dus geld voor!

Na de zomervakantie van 1973 begon ik als adjunct-directeur en leerkracht van de zesde klas op de openbare daltonschool Helen Parkhurst in Den Haag aan de Baambruggestraat. Ik werkte met heel veel plezier in de klas en kreeg naast mijn lestaken ook verantwoordelijkheden als adjunct. Zo mocht ik helpen om het daltononderwijs meer vorm te geven, ik regelde veel zaken rondom ouderhulp op school en ik legde de eerste contacten met de kleuterschool, die vlakbij de daltonschool was gevestigd. Doel daarvan was om te kijken wat we van elkaar konden leren en hoe we de aansluiting tussen kleuterschool en lagere school konden verbeteren. Daarnaast kwam ik in de redactie van de schoolkrant, gaf lessen Engels voor schooltijd en leidde schooltuinen na schooltijd. Best druk, zeg maar. Ook wel heel veel. Maar ik wilde het allemaal heel graag, stortte me met al mijn energie op de vele

taken en als de directeur afwezig was, voor extern overleg of omdat hij ziek was, en dat was hij nogal eens, nam ik ook zijn taken waar. Ik heb in die jaren heel veel geleerd.

6B

De eerste klas van mezelf, althans zo voelde dat, was heel bijzonder. Ik kende de meeste kinderen wel een beetje, want twee jaar daarvoor was ik in deze klas als stagiair werkzaam geweest. Het was klas 6b, een grote klas, 36 kinderen. De school was een daltonschool en ik wilde heel graag op deze school werken omdat deze vorm van onderwijs goed bij mij paste. Vrijheid in gebondenheid uitgewerkt in zelfstandig werken, differentiatie, zelf verantwoordelijk zijn, kunnen kiezen en samenwerken waren kenmerken van dit onderwijs. Ik werd lid van de Daltonvereniging voor de noodzakelijke verdieping, maar werd ook lid van de Jenaplanvereniging, want dat onderwijs sprak mij ook aan.

Ik vind het belangrijk dat kinderen zelf keuzes kunnen maken, een goede relatie hebben met klasgenoten en met de leerkracht, dat ze werk doen dat ze kunnen en hun uitdaagt en dat ze veel zin hebben in werken, dus enthousiast zijn, willen aanpakken en leergierig zijn. De uitwerking van het daltononderwijs deed ik o.a. door de kinderen wektaken te geven die ik op het bord schreef. Zij schreven de taak dan over in hun taakboekje en vinkten af als ze iets klaar hadden. Ze mochten samenwerken, maar dat hoefde niet. Ik probeerde de taken zo gedifferentieerd mogelijk te maken, met natuurlijk veel taal, spelling en rekenen, maar ook aardrijkskunde, geschiedenis en biologie, maak- en leeronderdelen afgewisseld. Na het overnemen van de taakbrief van het bord door de leerlingen liep ik bij ieder kind langs om af te spreken welke onderdelen hij of zij zou maken. Maatwerk dus. Ik gaf korte instructies, de kinderen

kregen veel tijd om aan de taak te werken, ik zong veel met ze en had het reusachtig naar mijn zin met de leerlingen. Ik liet geregeld werkstukken maken, waarvoor ik een werkschema had ontwikkeld dat ze hanteerden en waarvoor ze de boeken konden gebruiken die achter in de klas stonden. Het maken van de werkstukken en ook de gezamenlijke projecten waren heel erg fijn om te doen. Een project als de geschiedenis van WO II was bijzonder. Kinderen moesten ouders en grootouders interviewen, allerlei materiaal van thuis werd meegenomen, waaronder veel brieven die in de oorlogsjaren waren geschreven, de kinderen gebruikten de telefoon die ik in mijn klas had omdat ik adjunct was, om informatie her en der te verkrijgen en bij het Onderwijsmuseum reserveerde ik lessen over deze periode. Met de bus gingen we daarheen en we kregen ter plekke een gastles in een ruimte waar heel veel materialen lagen die op het lesonderwerp betrekking hadden. Ik liet de kinderen soms vrij in het bepalen van het onderwerp voor hun werkstukken en ook dat was voor de meeste kinderen erg leuk. Kinderen die het leren niet gemakkelijk afging, kregen hier de gelegenheid om zich te verdiepen in een onderwerp dat hun interesse had en daar kwamen prachtige werkstukken uit voort. Als het werkstuk klaar was, las ik het helemaal, schreef op een papiertje mijn bevindingen en oordeel en besprak dat individueel met de kinderen of soms met z'n tweeën als ze het samen hadden gemaakt. Ik vroeg na het bespreken bijna altijd (het moest wel voldoende zijn) of ik het werkstuk in de klassenmap mocht bewaren en meestal mocht dat wel. Een enkele keer niet. Sandra had een werkstuk over Indonesië gemaakt, een schitterend geheel was het geworden, en zij wilde het niet afstaan. Toen ik haar ouders later sprak, zei haar moeder dat Sandra, die half Indonesisch was, heel veel energie in dit werkstuk had gestoken en zoveel meer wist van Indonesië, het was haar levenswerk geworden, en dit wilde ze absoluut zelf bewaren. Gelijk had ze!

Dalton

De kinderen gaf ik een flitsboekje, een klein, half schriftje. Daarin mochten ze vragen schrijven over de leerstof die ik in de klas had behandeld. Af en toe gingen we dan even flitsen: ik gaf een kind de eerste beurt en die stelde een vraag uit het flitsboekje. Wie het antwoord wist, stak snel de vinger op. Daarna gaf de vragensteller een ander kind de beurt en zo ging het de hele klas door. De kinderen vonden het erg leuk en op deze manier werd de behandelde leerstof, variërend van ontleden tot spelling, rekenen, geschiedenis, aardrijkskunde, biologie en eigenlijk alle vakken, iedere keer weer herhaald.

Ik gaf de kinderen drie keer in de week huiswerk op. Vaak wat om te leren, soms om iets te maken. Ik had de groep in drieën verdeeld. Een groep kreeg wat meer dan gemiddeld te leren en een groep wat minder en natuurlijk een middengroep. Het leerwerk overhoorde ik vaak schriftelijk en ik hield bij de vraagstelling rekening met de drie groepen. Het was soms heel ontroerend om te zien hoe trots kinderen die wat meer moeite hadden met leren waren omdat zij nu ook een hoog cijfer scoorden.

In de loop van mijn eerste jaar moest ik met de klas verhuizen naar een ander lokaal omdat de school met een groep werd uitgebreid. Ik kwam in een lokaal op de tweede verdieping van de school te zitten. Er was daar een lerarenkamer, een handenarbeidlokaal, een brede gang en mijn lokaal. De kinderen vonden het in eerste instantie vervelend dat we alleen op deze verdieping zaten, maar ik probeerde het aantrekkelijker voor ze te maken. Met de hele klas

sprak ik af dat ze tijdens het taakwerken op vier plekken mochten werken: in de klas, op de gang, in het handenarbeidlokaal en in de personeelskamer, natuurlijk alleen als deze laatste twee ruimtes niet bezet waren. De kinderen spraken met elkaar de gedragsregels af en bepaalden ook hoe ze elkaar daar aan hielden. Omdat ze ook na een tijd taakwerken graag even wilden pauzeren, kregen ze ook extra pauzes van vijf minuten. Enkele kinderen hielden de tijd in de gaten, klingelden met een belletje als de pauze begon en weer eindigde. In deze pauzes mochten ze vrij rondlopen in de beschikbare ruimten, zachtjes met elkaar praten of wat voor zichzelf doen. Zowel het werken op de verschillende plekken als de pauzes verliepen uitstekend en op deze manier waren de kinderen snel verzoend met hun nieuwe lokaal en plek in de school. Toen ik tussen de middag een keer weg moest naar de eerste hulp met een kind uit een andere klas, kwam ik te laat terug, want de school was al begonnen. Toen ik bij mijn klas kwam, was iedereen doodstil aan het taakwerken. Ze dachten al dat ik wat later zou komen, dus hadden ze met elkaar afgesproken dat ze alvast zouden beginnen met taakwerken. De kinderen deden het geweldig goed en het systeem functioneerde uitstekend!

Dieren

Naast 36 kinderen had ik ook nog dieren in de klas. Het begon met een tropisch vogeltje, goudvissen en guppy's en na enige tijd kwam er een parkiet bij. Joskar kon met parkieten omgaan, zei hij mij. Joskar was een leuke, onopvallende jongen in de klas. De parkiet was jong en Joskar maakte hem tam. Iedere dag na schooltijd nam hij de parkiet in zijn hand en bleef hem vasthouden, hoe hard de parkiet ook beet in zijn vingers. Tot bloedens toe hield Joskar hem vast en na enige weken was de parkiet zeer tam. Knap van Joskar! Het bleef in de klas niet bij vogels, er kwamen ook twee cavia's bij. De kinderen hadden een mooi open hok gemaakt waarbij de cavia's veel ruimte hadden. Het was een open kooi. Op een gegeven moment ging een van de cavia's dood. Triest voor de kinderen natuurlijk, maar zo gaat dat. Ik vond het niet zo erg, want de klas was wel erg vol aan het worden met al die kinderen en de vogels, vissen en cavia's. Een ouder van een van de kinderen vond het echter zielig en schonk mijn klas twee cavia's. Die kon ik moeilijk weigeren. Na een poosje bleek dat ik nu twee vrouwtjes en een mannetje had. De twee vrouwtjes bevielen elk van drie cavia's. Ik had toen dus negen cavia's in de klas. De kinderen vonden het geweldig, maar het werd nu echt te gek. Aan het eind van het schooljaar heb ik alle cavia's weggegeven aan kinderen die er van thuis een mochten hebben.

Den Haag

In de jaren zeventig was er veel mogelijk in het Haagse onderwijs. Op onze school waren een vakleerkracht gym, een vakleerkracht handenarbeid, een leerkracht handwerken (later textiele werkvormen genoemd), een godsdienstleerkracht, er werd in zwembad Loevestein aan schoolzwemmen gedaan (alle groepen!). De gemeente had een eigen onderwijsinspectie naast de rijksinspectie. Het Onderwijsmuseum gaf bijzondere lessen, zoals over de jungle, het sterrenstelsel en de aardkorst en de lokalen waarin die lessen werden gegeven waren ingericht naar het thema waar de les over ging. Ik schreef op heel wat lessen in en werd dan met de klas door de bus opgehaald. Ook werden lessen gegeven in het Haagse Gemeentemuseum en al die lessen waren gratis. De Haagse Schoolbegeleidingsdienst werd vaak geraadpleegd en aan het eind van de zesde klas werden een eindtoets en een intelligentietest afgenomen bij alle kinderen. De schoolkeuze voor het voortgezet onderwijs werd bepaald in een werkgroep, waarin naast de directeur ook de schoolbegeleider, de psycholoog, de schoolmaatschappelijk werker, de leerkracht van de parallelgroep en ik zaten. Gezamenlijk werd het schooladvies voor ieder kind bepaald. Er kon toen veel in het Haagse onderwijs.

Schooltv

Bijzonder waren de opnamen voor een programma van de schooltelevisie. Ik volgde in de klas enkele programma's met de kinderen en na een uitzending werd er een oproep gedaan aan de kinderen om ideeën in te sturen voor een nieuw programma met tekenopdrachten. Als dan een idee van een kind werd gekozen, mocht dat kind ook meedoen met de opnamen. De kinderen hadden er veel zin in en ik heb de vele ideeën die ze opperden opgestuurd naar de regisseur van het programma. Nu hoor ik er wel bij te vertellen dat de regisseur vader was van een kind in mijn klas. Enfin, veel ideeën van mijn klas werden uitgekozen en op meerdere dagen werden opnamen gemaakt, vaak op locatie buiten de school. Een kind had een plan gemaakt met opnamen in de klas en dat werd ook opgenomen. De opnamen werden gemaakt op een warme, zeg maar hete dag. In mijn klas van 36 kinderen kwamen twee cameramensen, een geluidstechnicus, een regieassistente, twee mensen die het licht deden en de regisseur. Er stonden veel lampen opgesteld. De opname in de klas was eenvoudig, want ik moest even wat met de kinderen praten over het plan, ze wat uitleggen en daarna de kinderen uit de klas leiden. Het klonk zo simpel, maar dat was het niet. Bij het uit de klas lopen mochten de kinderen niet in de lens van de camera kijken. Dat was best lastig. Ze mochten ook niet proberen om met veel kinderen tegelijk door de deur te gaan. Ze mochten de statieven met de lampen niet aanraken. Kortom, nadat het meer dan tien keer was overgedaan in de hitte van niet alleen de hoge buitentemperatuur, maar ook van het hete lamplicht en de vele mensen in de klas, stond het geheel

erop en waren veel kinderen ervan overtuigd dat ze nooit meer een opname wilden bijwonen. Het was wel heel leuk om onszelf later terug te zien op tv!

Lastig

De daltonschool stond goed aangeschreven en lag in een wijk waarin de meeste mensen een goede opleiding hadden. Er waren echter ook best veel problemen bij kinderen thuis. In de klas van 36 was bij 25 kinderen thuis een afwijkende situatie, afwijkend van twee ouders die normaal met elkaar omgingen. Veel kinderen hadden gescheiden ouders, soms zat een ouder elders ondergedoken, er waren problematische eenoudergezinnen en er waren kinderen die werden verwaarloosd. Het maatschappelijk werk had er een behoorlijke klus aan en ik kreeg er via de kinderen of in gesprekken met de ouders veel van mee. Geregeld voelde ik me machteloos als ik keek naar kinderen die het thuis moeilijk hadden. Marcel, wiens vader erg ziek was en het gezin terroriseerde met zijn dwingende gedrag. Marjo, die al heel vaak in het ziekenhuis had gelegen vanwege een heupafwijking waarmee de ouders maar moeilijk konden omgaan.

Marco wiens moeder een suïcidepoging had gedaan en Cora wier ouders gescheiden waren maar in hetzelfde huis bleven wonen, er was een houten tussenwand in geplaatst, en daar doorheen konden de ouders nog steeds veel ruzie maken.

Norbert wiens ouders gescheiden waren maar zelfs tot op het plein ruzie maakten met wie Norbert mee moest.

Amber, die door een familielid was misbruikt.

Te veel kinderen met onnodige littekens. Ik ben bij veel kinderen vaak op huisbezoek geweest en dat hielp dan soms, vooral voor het kind omdat er dan begrip was van de thuissituatie. Op school probeerde ik het voor de kinderen zoveel mogelijk gewoon te laten

zijn en waar mogelijk ze met me te laten praten als ze daar behoefte aan hadden en voor veel kinderen was alleen al dat beetje aandacht fijn.

Engels

De kinderen konden kiezen of ze, twee keer per week, voor schooltijd lessen Engels of Frans wilden volgen. Daar moest wel extra voor betaald worden. Er werd veel gebruik van gemaakt en ik gaf de lessen Engels aan kinderen van de zesde klassen. Daarnaast gaf ik van april tot september les op de schooltuinen. Dat was na schooltijd en ik gaf les aan kinderen die uit de Schilderswijk kwamen. Ik had een paar groepjes en het was erg leuk om te doen. De gemeente Den Haag had toen nog de dienst School- en Kindertuinen en alle kinderen die dat wilden mochten daar gratis aan meedoen. Veel kinderen die ik begeleidde en die dus uit de Schilderswijk kwamen hadden geen enkel benul van tuinieren. De ongeduldige kinderen die na twee weken teleurgesteld waren omdat er nog steeds niks was gegroeid dat ze konden opeten, verdwenen en met de overige kinderen was het heel plezierig om te werken. Zaaïen, schoffelen, water geven, uitleg geven, oogsten, opruimen, bijhouden van materialen, het was heel dankbaar om te doen. Met al die activiteiten na schooltijd had ik het echt wel druk.

Op school hadden we vakleerkrachten gym, handenarbeid en handwerken. Bij de eerste twee vakken liep het prima, bij het handwerken ging het minder. Daar mochten alleen de meisjes aan meedoen en de juf die dit leidde, gaf het op een traditionele manier. Haken, breien, naaien, de traditionele vaardigheden voor meisjes werden gegeven. Dat vonden de meisjes in mijn klassen erg vervelend en ze gingen met veel tegenzin naar deze les. Toen de juf met pensioen ging, kwam er een nieuwe juf die textiele

werkvormen gaf, het traditionele nuttige handwerken werd overboord gegooid. De nieuwe juf was juf Hanneke. Ze was jong en de kinderen vonden deze lessen wel leuk. Juf Hanneke woonde net als ik in Rijswijk en geregeld reden we samen naar school, ik haalde haar thuis op met de auto. Aan het eind van dit schooljaar vertrok ik naar Genemuiden en niet lang daarna ging Hanneke ook weg uit Rijswijk. Ze had een nieuwe relatie gekregen en verhuisde samen met hem naar Balkbrug. Dat is niet heel ver van Genemuiden verwijderd en we zagen elkaar toen af en toe. Toen ik een vacature had voor vakleerkracht textiele werkvormen, kwam Hanneke bij mij werken in Genemuiden.